

Maksim Gorki

Küçük Burjuva deolojisinin Ele tirisi

Maksim Gorki: Küçük-Burjuva deolojisinin Ele tirisi
Ortam Yayınları, 3. baskı

Ortam Yayınları

KÜÇÜK BURJUVA DEOLOJİSİ

Küçük burjuva, uzun yıllar sürecinde olduğu gibi önce ve alı kanlıkların dar çemberi içinde sıkı ıp kalmı , bu çemberlerin dışına çıkamayıp, kurulu makine gibi dü ünen bir varlıktır. Ailenin, okulun, kilisenin, "hümanist" edebiyatın etkisi, "yasaların ruhu", burjuva "gelenekleri" denilen bütün eylerin etkisi küçük burjuvaların kafalarında bir saatin çarklarına benzer. Küçük burjuva dü üncelerinin küçük çarklarını, küçük burjuvanın rahatına dü künlü ünü harekete getiren bir zemberek, pek karma ık olmayan bir cihaz yaratır. Küçük burjuvaların bütün duaları belagat niteliklerini hiç kaybetmeyen u kelimelerden ibarettir: "Tanrım, bize acı!"

Bu dua biraz daha yeti tirilip, devlet ve toplum kar ısında bir hak ve istek olarak ifade edilecek olursa, u ekli alır: "Beni rahat bırakın, diledi im gibi ya ayayım."

Gazeteler hergün küçük burjuvaya; ngilizce, dünyanın en iyi insanı; Fransızca, yine dünyanın en iyi insanı; Almanca ya da Rusça, her zaman asil, her zaman dünyanın en iyi insanı oldu unu a ılar.

Oysa, "medeni" dünyanın bu en iyi vatanda ı, neresinden bakarsanız bakın, hıristiyan misyoneri tarafından sorguya çekilen vah iye benzer. Misyoner vah iye sormu :

- Ne istersin? demi .

Vah inin verdi i kar ılık çok sadedir:

- Çok az çalı mak, çok az dü ünme, ve daha çok yemek.

Öyle bir ba ka insan tipidir ki küçük burjuva, ciddi bir ekilde ö renilen dü ünme tekni i, onda dü üncenin geli mesini durdurur. Olayların etkisiyle kendisine yabancı bir takım dü ünceleri benimsedi i olur küçük burjuvanın. Ama bu dü ünceler onu hasta eder. Örne in bir cilt hastalı na tutulmu gibi, sanki böbreklerinde ta varmı gibi olur. O zaman din, karamsarlık, içki, sefahat, rezalet çıkarma, vb. gibi hastalı ı, sancılıları dindiren ilaçlara sık sık ba vurur.

Bütün bu söylediklerimizin bo ve havada kalan bir takım sözler olmadığını göstermek için bir örnek verece iz: Bundan on bir yıl kadar önce isyan eden Rus i çilerinin ve köylülerinin kararlılı ı sayesinde halkın kitle halinde öldürülmesine, kazançlarını artırmak amacıyla, Avrupalı efendiler tarafından dört yıldır sürdürülen bu öldürme i ine (Birinci Paylaşım Savaşına) son verildi. Para babalarının ve siyasi maceracıların bu kanlı ve canice eylemlerinden dolayı küçük burjuvalar hem maddi, hem de ekonomik bakımdan büyük acı çektiler. Peki ama, bu çekilen acılar küçük burjuvaların "dü ünme" ya amına ne getirdi?

Bu çekilen acılar küçük burjuvalara hiç bir ey getirmedi, bo lukta dönüp duran dü üncelerinin o her zamanki sürecinde hiç bir de i iklik yapmadı. Küçük burjuva una inanmı tır: Din ahlakın temelidir, din olmadıkça devlet de olamaz. Oysa burjuva devletinin ahlaksız oldu u, hırsızlı a, ya maya, emekçi halkın sömürülmesine dayandı ı gün gibi apaçıktır. Savaş sırasında birbirlerini i renç bir ekilde öldürme ve bo azlama i inden, "Hiç bir zaman öldürmeyeceksin" ve "Kendi cinsinden olanı, kendi sevdi in gibi seveceksin" diye buyuran Tanrı imdada ça ırmayı gayet do al bulmu lardır.

Savaştan sonra, küçük burjuvaların "hümanizma"sı sadece sözden ibaret ve savaştan önceki gerçe i yabancı bir "insanseverlik" olarak kaldı. Bu hümanizm insan ki ili i yararına hâlâ biraz teskin etme kabiliyetine sahip ise de, halk kitlelerinin çekti i acılara, bunlara yapılan zulme kar ı tamamen ilgisizdir. Savaştan alınan korkunç dersler, sivrisineklerin, kurba aların, hamam böceklerinin alı kanlıklarını nasıl hiç bir ekilde de i tirmemi se, küçük burjuvazinin de psikolojisini hiç mi hiç de i tirmemi tir.

Kapitalist Avrupa devletleri süratle yeni bir sava a hazırlanmaktadırlar. Askeri uzmanlar yeni sava ın kimyasal bir sava olaca ını ve yıkımları, insanlara saldı ı deh et ve korku, 1914-1918 sava ından önceki sava ları gölgede bırakaca ını ifade etmektedirler. Askeri meselelerde uzman olan bir yazar, yanılmıyorsam general Douhet, Mattina (Sabah) adlı talyan gazetesinin 15 Ocak 1929 tarihli sayısında Amiral Battavia'nın u sözlerini aktarmaktadır:

"Mühendis - general Bourloen'in yaptı ı hesaplara göre, uçak kullanmak ko ulu ile bunlardan atılan 500 ton kadar fosgen gazı on bir hektarlık bir alanı, yani Paris ehrinin kapladı ı araziyi yarım saat içinde yerle bir etme e yeter de artar bile."

Albay Bloch ise, unları söylüyor:

"Bir eve d en 500 kiloluk bir fosgen bombası burada oturanların hepsini öldürür."

Bu bomba patlayınca, 100.000 metreküplük bir bulut vücud a getirecek, etkisi korkunç mu korkunç olacak. 30 metre geni li inde, 100 metre uzunlu unda bir sokak d nelim, bu soka ın havası yerden 35 metre yksekl i e kadar zehirlenecek. E er hava rzgarlıysa, çapı bir kilometre alan bir çember içindeki delikleri, kapı ve pencere aralıkları iyi tıkanmamı evlerin hepsi zehirlenecektir. Amerika Birle ik Devletleri ordusunun kimya levazımı hizmetlerinin efi olan general Fries unları söylüyor:

"450 kiloluk bir levist bombası New-York'un 10 mahallesini oturulmaz hale getirecek, bu sevimli mamulü ihtiva eden yüzlerce tonluk bomba bütün New-York'taki canlı eyleri, suyu ve bütün gıda maddelerini zehirleyecek ve bunlar bir hafta süre ile kullanılamayacaktır."

Lord Nalsburg ise, 11 temmuz 1929 tarihinde Lordlar Kamarasında yaptı ı bir konu mada, 40 tonluk arsin gazının bütün Londra halkını ldrece ini haber vermi ti.

"Kimya sava ının etkilerine kar ı mücadele vasıtaları da mükemmelle tirilmektedir. Hızla üreyip o alabilecek bir mikrop ve bu mikroba kar ı bir serum aranıyor. Böylece bu mikroba bula mı olan halk iyile mek için serum isteyecek, serumu icat edenler de, rne in veba a ıladıkları halka kendi ko ullarını izah edeceklerdir."

Avrupa gazeteleri yakla an sava hakkında bu türlü ya da buna benzer haberleri sık sık yayınlamaktadırlar. Bu makaleleri okuyan Avrupalı küçük burjuvalar hiç phe yok ki, bu gazlarla çocuklarının, karılarının, ihtiya rlarının zehirleneceklerini anlayacaklardır.

Londra'nın, Paris'in, Berlin'in büyük meydanlarından birinde birkaç hırsız, birkaç haydut toplanıp hangi mahalleyi soyalım, bu i i nasıl kıvıralım, diye ulu orta tartı maya kalkı acak olsalar, küçük burjuvazi, "toplumsal bakımdan tehlikeli" olan bu vatanda ların bu mütevazı niyetlerini u ya da bu tarzda önlemek için, mutlaka harekete geçecektir. Oysa, milyonlarca insanı kitle halinde öldürme tasarılarını herkesin önünde gazetelerde, Millet Meclislerinde, Cumhurba kanlarının verdikleri ziyaretlerde tartı ılan son derece, ama cidden son derece cani ve toplumsal bakımdan tehlikeli olan "insanlara kıyanların" niyetlerini önlemek, küçük burjuvaların hiç mi hiç akıllarından geçmez.

"Hümanizma"yı bir tarafa bırakalım. Mülkiyet hakkındaki içgüdü ile insano lunun yeryüzünde ya amasını sa lama içgüdü küçük burjuvalarda bir korku bir tasa uyandıracak gibi gelir, küçük burjuvadaki rahatına dü künlük e ilimi kendisini: "sava istemiyorum!" diye haykırma a zorlayacak gibi gelir. Yoo, hiç de böyle bir ey yaptı ı yok.

Sovyet iktidarı Avrupa hükümetlerine derhal silahları bırakma (silahsızlanma), sonra da, silahları dört yıl içinde bırakma tasarısı önerdi i zaman, küçük burjuvazi bu teklifleri duymamazlıktan geldi. Bu teklifleri elbette ki duydu. Ama, dar ve gelenekler altında ezilip kalmı alan dü üncesinin i leyi tarzı kendisine, bu basit, aydın ve kelimenin tam anlamıyla insanca olan önerinin gerçeğe mesi mümkün olmayan, tamamen hayalci bir ey oldu unu dü ündürdü.

Daha ba ka bir çok ey küçük burjuvazinin gözüne gerçeğe emez ve hayali gibi göründü. Örne in, Fulton'un buharlı gemisi, Yabloçkin'in elektrik ampülü, özgür ve cesur zekanın kültürü yaratan, ya amı zenginle tiren bu gücün kazandı ı sayısız zaferler küçük burjuvazinin gözüne böyle görünürdü.

Küçük burjuvanın temel ko ulu udur: "Böyle gelmi , böyle gider". Bu kelimelerin çıkardı ı ses bir saat rakkasının otomatik hareketini dü ündürür. Küçük burjuvazi gerçekten, sahiden çürümektedir. Tıpkı "her balık ba tan kokar" dedikleri gibi.

Küçük burjuvazi Sovyetler Birli indeki devrimci dü ünçeye sahip i çilerin ve köylülerin "yırtıcılardan ve asalaklardan temizlenmi i çi devleti kurmak" amaçlarını da hayali ve gerçeğe emez bir ey sayar.

Sovyet gazetecileri, "evdeki pislikleri" süpürüp soka a atmakla küçük burjuvalara bol bol yedek "dü ünçe gıdaları" vermi oldu. Bu çürümü artıklarla beslenen küçük burjuva tekrar canlanır, mutlulukla gülümser, kendi soyundan olanlara göz kırpar: "Göreceksiniz bu tutmaz, yine bizim dedi imiz çıkacak."

Sevinme e ne hakları var: Evi her türlü pislikle kirleten, hâlâ da kirletme e devam eden kendileri de il mi? Kibirlenme e hakları var: çi köylü iktidarının demir bir süpürge ile temizleme e çalı tı ı pislik, çamur, toz yı ını, her ey yüzyıllar boyunca bunların yarattıkları gerçeğe, küçük burjuva gerçeğidir.

Tanrının inayetine ve "ahiret"te, cennetteki güzellerine inanmasına, lafta kalan "dü ünçesi"ne ra men, küçük burjuva son derece "maddi"dir. Her eyden önce, yeryüzündeki refahı ile, ekonomik refahı ile me guldür. "Çok yemek, pek az çalı mak, pek az dü ünme" ister. Onun için: " te bak eker azaldı, yumurta bulunmuyor, tereya ı ise aslanın a zında..." diye mırıldanır, söylenir, sızlanır durur.

Bunların 1916'dan beri azaldı ını, devrim dü manı generaller ve küçük burjuvazinin "ideolojik önderleri", Rusya'yı kurtarmak için, emekçi halkın öldürdü ü ve ekonomisini mahvetti i yıllarda bütün bu "gıda maddelerinin" hemen hemen yok oldu unu elbette ki unutmu tur. Örne in Napoleon'un Moskova seferinin, Kornilof, Denikin, Kolçak, Vralgel tarafından giri ilen ve özel mülkiyetin türlü "idealistleri"nden ilham alan gemi azya almı daha ba ka "yurtseverler" tarafından giri ilen hareket yanında çocuk oyunca ına benzedi ini küçük burjuva unutmu gibidir. Yedi yıl süren sava yüzünden mahvolan ülke ekonomisinin daha geni çapta ve teknik bakımdan 1914 yılından öncesine oranla da mükemmel ekiller içinde geli tirildi ini küçük burjuva görmek istemez. Alı kın oldu u de erlendirmeler çemberi içinde sıkı mı kalmı oldu undan, kendisini ahsen ilgilendirmeyen her eye kar ı kayıtsızdır, ıslık çalıp: "Eskiden ne çok vardı, imdiki ne kadar az!" der ve Sovyetler Birli inde akılı ba ında insan, i çi ve köylü kitleleri arasından çıkmı kültürlü emekçi sayısının hızla artı na da gözlerini yumar. Tabii, bunun böyle olması i ine gelmez, onda dü manlık duyguları uyandırır.

Rus küçük burjuvasına, bilinmeyen zamanlardan beri akla kar ı bir güvensizlik, hatta bir dü manlık a ilanmı tır. Kilise buna göz kulak olmu , edebiyat da yardım

etmi ti. Gogol'un Mektuplar'ından bugüne kadar gelen büyük Rus yazarları arasında, akım yaratıcı gücünü, insanlı a etti i büyük hizmetleri göz önünde tutarak, de erlendirmi bir kimseye pek rastlamayız. Leon Tolstoy, Günce'sine 1851 de unları yazmı tır: "Bilinç insanın ba ına gelebilecek en büyük beladır." Daha sonra, Arsenyeva'ya yazdı ı bir mektupta ise: "Üstün zeka insanı tiksindirir" demi ti. Bu dü ünçe, bu büyük yazarın bütün ahlak felsefesine sızımı , büyük sanat eserleri üzerinde de etkisini göstermi tir. Dostoyevski'nin de akılla hiç ba ı ho de ildi. Bilinç altının korkunç güçlerini, içgüdünün güçlerini dahice göstermi tir ama, zararlı da olmamı de ildir: Leonid Andreyev'e göre dü ünçe insanın dü manıdır; ayrıca, dü ünçeyi o bir " ehvet prensibi" heyecanın bir yüzü olarak dü ünürdü. Günümüz yazarlarından yetenekli biri ise öyle demi ti:

"Dü ünçe acı kayna ıdır. Dü ünçeyi öldürecek kimsenin anısını insanlık an ve erefle anacaktır."

Söyleme e gerek yok. Yazar, örne in Andreyev'in yaptı ı gibi, kahramanlarına kendi duygularını ve dü üncelerini zorla kabul ettirecek yerde, Stendhal'in, Balzac'ın, Flaubert'in yaptı ı gibi, bu duyguların ve dü üncelerin mantıki geli mesini objektif bir ekilde gösteriyorsa da, bu kahramanların dü üncelerine, duygularına ve eylemlerine kar ılık vermiyor. Söz konusu olan ey filan ya da falan yazar de il, son derece esaslı olan u olaydır: Burada dü ünçeye kar ı dü manca bir tutum ifade edilmi tir. Oysa, gerçekten ve son derece devrimci olup, yeni sınıfın azim ve iradesini örgütleyen dü ünçe ya amı anlamlı bir eylem olarak, yaratıcı bir çalı ma olarak, bütün kültür ya amını kolektif temeller üstünde yeniden kurmak hedefini güden bir olu um olarak dü ünür. te bu olu umun yanında akla dü man olan bir akım açıkça görünmektedir. Devrim hakkında saygılı bir tavırla, hatta isteyerek yazılmı bir takım kitaplarda, yazarın belki bilmeyerek, elinde olmayarak, aklın oynadı ı rolü inkar etmek, aklın "akli olmayan" ya da "bilinçaltı" kar ısındaki güçsüzlü ünü göstermek arzusunda oldu u sık sık görülüyor, anla ılıyor. Bu i iyi yapılsa, ö retici olur. Sanki bu kitapların pek çok kötü yazılısın diye çıkarılmı bir kanun var. Bu kitapları yazarların teknik zaafı yüzünden, bunlarda küçük burjuva dü ünçesinin etkisini sezme pek kolaydır. Yazar kitabın bir yerine öyle bir gaz yerle tiriyor ki, etkisinin güçlü olmamasına ra men, hele gençleri yine de pekala zehirleyebilir.

Okudu u zaman insana eski bir fıkrayı hatırlatan pek çok kitap var.

Fıkra u:

Dazlak kafalı biri, uzun saçlı bir adama sormu :

- Saçlarınızı niçin bu kadar uzattınız?

- O uzun saçlar altında benim de çıplak bir kafam var.

Verilen kar ılık, pek nükteli olmadıktan ba ka, pek do ru da de il. Bazı insanlar vardır ki, kaba saba devrimci cümleler harmanı etrafında kafalarının dazlaklı nı gizlemek istedikten ba ka, ruhlarının bo lu unu bile kendilerinden saklamak isterler. Donetz havzasından mektup gönderen bir i çi de a a ıdaki cümleleri her halde bu türlü kitaplar yüzünden yazmı olacak:

"Kitabı açıp yirmi sayfa kadar okuyorum. Sıkıcı. Kullandı ı kelimeler, hep bizim kullandı ımız kelimeler ama, ne yazık ki yavan, içi bo . Bu tür kitapları elime aldım mı, u manzara gelir gözümün önüne: Bir toz bulutu kalkar, bir çingirak sesi duyulur, arkasından bizim Zahariç çıka gelir. Bizim Lipetok kasabasında Aleksandır Zahariç diye babacan, sarho tipli bir polis komiseri vardı. Ara sıra oturup bizimle içki içti i, gençlerle top oynadı ı olurdu. Sonra bir kadeh yuvarladı mı sırtımıza vurur:

- Gidi melunlar, derdi, isyan etmek için daha ne bekliyorsunuz? Çünkü, burada hiç bir şey yok, hep endişe içinde yaşıyor duruyoruz.

Zahariç'in zoru, derdi, Anayasaydı. Anayasa olunca çarın ya da aması da daha kolaylaştıracakmış."

Mektubun bu bölümünü, iktidari kitlelerinden birinin düştüğünün orijinal ve ilgi çekici rolünü gösterdiğinden almadım, halk kitlelerinden bir insanın kitaplardaki samimiyetsizliğini büyük bir incelikle anlamaya çoktan başladığını anlatmak için aldım. Yeni bir şey de elbette bu. Ama bir kere daha hatırlatmak iyi olur. Evet, küçük burjuvazi büyüyor, yine palazlanıyor. Okuyucuların bundan sık sık şikâyet eden mektupları geçiyor elime:

"Küçük burjuvanın zafer kazanmak için yarattığı hücum geçi havası içinde yaşama çok zor."

Bu mektubu yazan partili olmayan, edebiyatçı ihtiyar bir kadındır. Partili olmayanlar arasında küçük burjuvanın havayı bozduğunu ilk anlayan yalnız bu kadın değildir. Yine partili olmayan bir okur yolladığı mektupta tuhaf tuhaf homurdanıyor:

"Bir mar bestelemi ler: 'özel ticaret yapan kadın'ın haline herkes acısını istiyorlar... Bu ne baya ılıktı..."

Küçük burjuvanın çevresini küçük burjuvayı yavaş yavaş "kahramanla tıran" kendi edebiyatı sarmaktadır. Bu gayet basit bir şekilde yapılıyor: Yazar, Gogol'un Kaput hikayesinde en anlamsız kişi olan Akaki Akakyeviç'i ele alıyor, bunu Ivan Liç'in ya da Leonid Andreyef'in Düştüğü adlı eserindeki kahramanın düşüncesi ile süslüyor ve bu uydurma insan müsvettesini günümüzün koşullarına ayarlayarak, yeni bir karakter yarattığını sanıyor. Küçük burjuva bunu okuyor, zevk alıyor, hoşuna gidiyor: "Yahu benim de derin duygularım varmış değil mi!" diyor. Bizim eski bildik Makar Davu'nu ve daha bir çok "ezilenler ve hakaret görenlerin" yeni kitaplarında dirilttikleri kişiler bunlardır. "Eker, yumurta, tereyağı bol de il" diye neredeyse Dostoyevskivari acılar çekecekler.

Görülüyor ki, küçük burjuvaların pek sevilen "e siz ki ilmi" mutlak özgürlük ve susamış adam, "benli ini" göstermek emelinde alan ve küçümsediği gerçeği hiç mi hiç öğrenmek, bilmek istemeyen insan, modern edebiyatta yavaş yavaş yine görünmektedir. Büyük söz ustalarımızdan alınan malzeme ile yaratılmış, bir kahraman hikayesini okuduktan sonra, modern küçük burjuva kendine bakıp kutsal bir vecde gelir, bir mektup kaleme alır, bunda kendi portresini çizer :

"Bütün ömrümce yürüdüğüm yol taklit edilemez, eğer bulunmaz, bireysel yoldur. Çünkü, dünyada hiç kimse ömründe ne bu yolda yürüyebilir, ne de bu yolun benden önce geçilmemiş ama lardan ilerleyebilir."

Bereket versin, bu satırları yazan kimse kendini seyredip duyduğu hayranlığı sadece mektubunda ifade etmekle yetinmiş. Çünkü, bazen, ama lardaki sözlerle dolu olan kitaplar da var:

"Bence eserim, arabın verdiği mestlikten üstün, ama ktan daha güçlü, uykudan daha tatlıdır."

O kimse bu cümlelerin üpheli üslubu ile hiç ama kına dönmeksizin, sözlerine devam ediyor:

"Sanatçıyı sıradan bir insan sayan üpheciler, 'yaratma' ile mest oldu um sıradan insandan üstün oldu um ve her eyi bildi im anlarda ancak kandırabilirim. Ah! Ben kanun yapan bir insan olsaydım, yer yüzünün her yerini keskin bakı ları ile delebilsinler diye sanatçılara trenlerde ve uçaklarda yolculuk etmek imtiyazını verirdim."

Yazar, büyük bu evkle sevdi i saçma kahramanının uçup giden ve yüzeysel olan eye kar ı açıkça gösterdi i e ilimin ne kadar gülünç ve saf oldu unu anlamıyor. Edebiyat ele tirisi de bunun farkında de il. Yazarlar daha imdiden kendilerinin "zekanın aristokratları" olduklarına inanıyorlar. Bunların eserlerini basıp yayan temiz yürekli, soylu ruhlu kimseler de bunların çok güzel oldu unu dü ünüyor ve okuyucuya gittikçe daha çok lafbesi romanlar sunuyorlar. Ele tiriler birbirini yiyip duracaklarına, birbirlerinin kar ısına ideolojik çizgiyi çıkarmakla u raacaklarına, hiç su katılmamı küçük burjuvanın edebiyata sokuldu unun farkına biraz olsun varsalar, daha iyi ederler.

Geli en, mükemmelle en sadece gerçek olmakla beraber, yalan da hâlâ ya amaktadır. Yalan çok uzun zamandan beri elde etti i mevkiini sa lamlamı tır. Geli miyor, artık daha ince olamıyor, çelimsiz yavanlı nı, baya ılılı nı her geçen gün biraz daha ortaya koyuyor. Burjuva dü üncesi elli yıldır hiç bir yeni "toplumsal felsefe sistemi", burjuvazinin dünyaya egemen olmak için do a, tanrı, tarih tarafından yaratıldı nı güçlü biçimde kanıtlayacak sistemler kuramadı. Nietzsche'nin: "Ya am saçmadır, yalan arttır", "insanın üstüne atılan kurttur", hakikatinde yüz kızartıcı, do aya aykırı bir ey yoktur gibi bo laflar etmek için giri ti i te ebbüsten sonra, Spengler'in Batman Çökü ü adlı kitabı, bu soydan daha bir çok kitaplar burjuvazide kahraman, azim ve iradenin tükendi ini bütün çıplaklı ı ile anlatmı , burjuvazinin kesin bir çürümeye do ru adım adım ilerledi ini göstermi tir. Elimizde Batının Çökü ü kitabında gösterilen delillerden daha çok delil var. Batı edebiyatında, vaktiyle, tamamiyle yabancı oldu u etkiler gün geçtikçe artmaktadır. Buna delil olarak, örne in Tolstoy'un, Dostoyevski'nin, bsen'in etkilerini sayabiliriz. bsen'in Nora'sı ve Denizden Gelen Kadın adlı eserleri, daha ba ka kahramanlar gün geçtikçe ngiliz, Fransız ve Alman romanlarının ve tiyatrolarının kadın kahramanları haline gelmektedir. "Devletin temelini" -salam burjuva ailesinin- sarsıldı nı gösteren de i te budur. Batı edebiyatçıları, ba ımsız bir ömür sürmek için, eski küçük burjuva geleneklerini cesaretle çi neyen örgür kadını gün geçtikçe daha sık olarak ele almaktadırlar. Sözde kalan bir kurtulu mu bu? Hayır, eylem halinde olan bir kurtulu . Kadın büyük ticaret kurumlarının ba ına geçiyor, gazetecilik mesle ine, siyasete, ihtikar maceralarına atılıyor. Felsefe doktoru Eleonore Kun, Almanya'da, kadınların iktidarı ele almalarını salık vermektedir. Bunun yanında da, cinsi sefahat almı yürümü tür. Kulamparalık ve zurefalık a a ı yukarı normal bir olgu sayılıyor. Bunu salık veren dergiler çıkarılıyor. "Kulampara ve zurefa" kulüpleri, lokantaları açılmasına kanun izin veriyor. Büyük burjuvazi içinde intiharlar ço almı , cinayetler almı yürümü tür. Burjuva gazeteleri bunları hemen her gün hiç bir kaygı duymadan yazmaktadır. Batı Avrupa yazarları kahramanlarını, küçük burjuvalarımızın aleyhine, Stendhal, Balzac gibi burjuva gerçe inin ne türlü bir yalan oldu unu çoktan anlamı sanatçılardan ve bilgilerden aldıkları malzeme ile yaratmaktadırlar.

Ele tirici dü ünçenin toplumsal ya amın bugünkü ko ullar kar ısında ilerledi ine i aret etmek yerinde olur. Bu ilerleme en çok Amerika Birle ik Devletleri edebiyatlarında hızlıdır.

Gerçek büyümekte ve mükemmelle mektedir. Bilimsel gerçek olarak, emekçileri do a güçlerine egemen olma a, bilincin gerçe i olarak, emekçi kitleleri toplumsal üstünlüklerini, siyasi iktidarı yürütmek haklarını anlama a do ru götürüyor. Eski

toplumsal yalanın Sovyetler Birli inde pek yakında birbiriyle kaynaacak bu iki yaratıcı güç karısına çıkarabileceği hiçbir şey yoktur. Bu yalan kendini ancak toplu ve zehirli gazla savunabilir. Bu türlü şeyleri ve küçük burjuvazinin ideolojisini böyle anlamalıdır.

Küçük burjuvaların ideolojisi ve ahlakı, kolektifçiliğe doğru yönelen insan azminin ve aklının elini kolunu iyice bağlamaya çalışır. Bu ahlak bizde daşılıp gitmekte, kaybolmaktadır. Çok çetin ve ızdıraplı olan bu olumsuz insanonun kendi çevresine karşı giriştirdiği mücadele sayesinde kazanılmıştır. Bundan üzücü, ama, önüne geçilmesi mümkün bir olgudur. Aynı amacı güden insanlar, yarın için didinen çalışmaları birbirleriyle ilişkilerinde ihmalci, kuru davranıyorlar, birbirlerinin değerlerini takdir etmiyorlar. Hataları göstermekte bir acelecilik ve bir üstünlük eğilimi var. İnsan kolektifçiler oldukları halde, arkadaşları ile hele hele kadınlarla kişisel ilişkilerinde çoğu zaman haddinden fazla bireyci davranıyorlar. Bunun küçük burjuva düşüncesinden ileri gelmediğine hiç şüphelenmez. Onun bıraktığı marazlı bir miras. Ama, insanonun kendini on yılda yeniden gençleştirecek ve bu süre içinde yeni bir ahlak, yeni "tavır ve hareket kuralları" yaratacak güçte değildir.

Bununla beraber bana öyle geliyor ki, belki de yeni bir ahlakın temelini teşkil edecek biyolojik- toplumsal bir sınıfsal sistemini kurtarmaya imkından tezi yok girilebilir. Bu olumsuzun kaynağı, milyonlarca küçük patronu kültürlü emekçiler, yeni devletin bilinçli kurucuları haline getirmek için bunları yeniden eğitmek gibi pek büyük bir görevle karşılaştıran insanlar arasında daha zeki ve daha dostça bir birliğin gerçekleşmesi için bilinçli bir azim olmalıdır. Bu sınıfsal sistemini geliştirmek, insanları tatlı insan haline getirmek, küçük burjuva "ideolojisi" zehirinin dirilmesine karşı, "ezilen ve hakaret gören" küçük burjuvaları kahramanlaştırmayla mücadele etmenin en elverişli yolları, siyasi yazarlara düştüğünü söylemeye hacet var mı?

Günümüzün kahramanı, "halk kitlesi"nden olan insan, kültür işçisi, partinin basit üyesi, mektup yazarı işçi, köylü, asker, okuma odasının başkanı, idareci görevi yüklenmiş emekçi, köylerde çalışan köy öretmeni, genç doktor ve genç ziraat mühendisi, "tecrübeli" ve eylemli köylü, buluş yapan işçi, genellikle halk kitlelerinden olan insandır! Dikkatimizi en çok halk kitlesi içindeki bu kahramanların yetiştirilmesi üstünde toplamalıyız...

Halk kitlelerinin bir çok şey ihtiyacı vardır. Bu kitleye son derece az kitap verildiğini iddia ediyorum. Bu kitle edebi belagatin tatlı dilini ne yapsın. Ona gerekli alan şey, modern yalın, emekçi halkın daha iyi bir geleceği konusunda başkaları memleketlerde giriştirdiği mücadele hakkında açık ve kesin bir şekilde ifade edilen bir gerçek yorumu içermektir.

Jiga Yolda "dergiciliği" örgütlemekle, okuyucu kitlesinin Sovyetler Birli indeki yaşamı tanımak ve öğrenmek istediğini anladığını gayet güzel gösterdi. "Kurulu makinaları andıran vatandaşlar, beni "söz, kişisel özgürlük" ve daha başka kutsal gelenekler aleyhinde bulunmakla eleştirmek fırsatını belki de kaçırmayacaklardır. Evet, özgürlük düzensizlik haline geldiğinde, özgürlük karşıyım. Oysa biliyoruz ki, düzensizlik kendi gerçek toplumsal ve kültür değerleri hakkındaki duyguyu kaybeden insanın içinde saklı eski küçük burjuva bireyciliğini başlı başına bırakıp: "Ne sevimli, ne ilginç, ne eğlenceli bulunmaz insanım, ama, gel gör ki, bırakmıyorlar dilediğim gibi yaşayayım" diye haykırmasıyla başlıyorlar. Haykırmaktan başka bir şey yapamadığına yine bin kere ümitsiz. Çünkü, dilediği gibi hareket etmeye başlarsa, bir yandan, devrim düşmanının biri; öte yandan, adeta devrim düşmanı kadar iğrenç ve zararlı farfaranın biri olup çıkar.

Devlet yayınları daha çok dergi çıkarmalıdır. Bu dergiler bir çok okuyucu yeti tirir. Ama ben dergilerimizin okuyucu kitlesinin bilinç düzeyini gerekti i kadar gözönüne aldı nı ve zekasını yeteri kadar besleyebildiklerini sanmıyorum.

Polemiklere gelince; dergilerde bunların ba arılı örnekleri var. Ama, i in ne oldu unu az çok bilen bir kimse oldu um halde, ben bunun neden böyle bir renk aldı nı bir türlü anlamıyorum. Z yolda X yolda la niçin bir dü manla tartı ır gibi tartı yor? Her ikisindeki o acayip ve yersiz ki isel kırgınlık tavrı nereden geliyor? Birbirlerine niçin onurlarını kırarcasına saldırıyorlar?

Polemi e girenlerin birbirlerine hiç saygı göstermediklerini, tabii, kültür sahibi olmadıklarını da anlatan. iki dü man gibi, aynı diller kullanmalarına ne gerek var?

Edebiyat kavgalarını inceleyen bir çok kitap gözümün önünde duruyor. Eski marksistler burjuva ele tirisi ile polemi e girmelerini e ilimlerine sakın bir tavır ile anla masını bilirlerdi. Bu yüzden, makaleleri, son derece büyük bir kandırma becerisi kazanırdı. Genç ele tirmemizin, kendilerine "ideolojik çizgiyi" aslında tam bir do ruluk ve açıklık vasfına sahip çizgiyi çizerek, bu örne e uydukları söylenemez. Genç, ele tiri tartı masının harareti içinde unutuyor ki, lafazan belagat, ço u zaman, "ana çizgi"yi karartmakta, ve kalem tartı ması da, hele ta radaki gençler tarafından pek anla ılmamaktadır. Edebi ele tirinin "karanlık, karı ık", "zıtlıkla dolu" olmasından sık ikayet ediyor.

Edebiyata yeni yeni ba layan bir genç Ural'dan yazdı ı mektubunda diyor ki: "Moskova'da aile halinde toplanmı lar, sanki dünyada kendilerinden ba ka kimse yokmu gibi tartı yorlar". Bir ba kası ise, yazdı ı mektupta alay ediyor: "Her biri kendisinin en ortodoks Marksist oldu unu iddia ediyor. Sonuç: Hepsi de ortodosks Marksisttir. Öyleyse, tartı maya ne gerek var?"...

Ele tirmenler dü ünçe ayrılıklarını ve küçük ihtilafları dergilerde çıkan makalelerde öfkeli öfkeli yazılmı yersiz makalelerde de il de, düzenleyecekleri konferanslarda bir yola sokma a ba lasalar daha pratik, daha faydalı olmaz mı? Bana öyle geliyor ki, genellikle, edebiyat meseleleri hakkında karde çe konu malar yapmak için küçük küçük ele tirici ve yazar konferansları düzenlemeleri "bugünkü zihniyet"in emretti i bir eydir.

1929

TEK BA INA YA AYAN KURT: ER T

çi sınıfı bütün ulusların birle mesine taraftar kılan kafalı burjuvanın "belini kırdıkça", ölümün hızlı adımlarla yakla tı nı gören bu burjuvanın çı lıkları daha çok duyulan ve daha çok kulak tırmalayan hale gelmi tir. Bu burjuva, kendi ahsında, "bütün Rus halkının ölümü"nü sezdi ine inanır. Marazlı bir kendini be enme ile kendinden geçti inden bir sarho gibi yıkıldı nı göremez, aya ının altından yerin kaydı nı sanır. Kendine "yeryüzünün tuzu" gözü ile bakmaya alı mı tır. Ve "tuzdan yoksun topra ın kısır, verimsiz" oldu unu bilir.

Ki inin özgür katılması olmadıkça; kalın kafalı burjuva "tuz olarak katılmadıkça, yarının uygarlı nı imkansız görür." Oysa, bir çok tuz çe itleri vardır! Asitler bunlardandır; bir çok tuzlar da, topra ı i taha getirip, bereketli kılar. Asitli topra a "tuzla" ya da "manlaha" denir. Küçük burjuvalar, Ekim 1917 Devriminden sonra, toprak sahipleri, sanayiciler, bankerler, maceracılar ve haydutlar tarafına geçerek, i çiye ve köylüye epey tuz hatta "en acı"sından pek çok tuz yutturmu lardır. Gizli örgütler, türlü ihanet hareketleri siyaset hastası ve devrim dü manı beyaz Rus

göçmenlerin hareketleri, çocukların bile suratlarına tükürecekleri Besedovski, Solomonof, Dimitriyevski ve hempalan gibi i çi köylü iktidarının eski u aklarının i renç ihanetleri gösteriyor ki, i çi sınıfına ve Sovyet iktidarına hala zarar verme e devam etmektedirler.

Bir çok tuz çe itleri vardır. Bir de tek ba ına ya ayan, parazit "asalak" olanı vardır. Bunun, yakın bir ekil benzerli inden ba ka, tuza benzer tarafı yok. Fransızca Solitaire (erit) sözü yalnız tek ba ına demektir. nsanın ba ırsaklarında ya ayan bir kurttur bu. Ba ırsaklardaki usareler sayesinde ya ar. Birbirlerine gev ek bir ekilde ba lı küçük halkalardan ibaret bir erit'tir. Her birinin ayrı üreme uzuvları vardır. Üç dört metre uzunlu unda da olur. Bu halkalardan 99'unu ba ırsaklardan atın, yalnız bir tane kalsın. Kısa zamanda korkunç bir ekilde ürer.

Tıp biliminin bize ö retti ine göre, erit çelimsiz kimselerde ba dönmeleri ve vücutta genel bir çökü eklinde kendini belli eder.

Küçük burjuva eride son derece benzer. Küçük burjuva bir parazittir, bir asalaktır. Ba kalarının usarelerini emerek geçinir. Küçük burjuvanın da tıpkı erit gibi, a ılacak bir ya ama yetene i vardır. Hızlı üreme gücüne sahiptir. Her çevreye pek kolayca uyar.

Her küçük burjuvanın temel özelli i kendisinin "bir tek", "e siz" oldu una inanmasıdır. Bu yüzden o, her merasimde bulunur: "Bütün dü ünlerde ni anlı, bütün gömmelerde ölü" olan odur. Devletin ve toplumun kendisi ile birazcık ilgilenmelerini, kendisine insanca muamele edilmesini ister. Duygularını anlatmakta ve özgür kom unun usareleriyle geçinmekte yine tam bir özgürlük sahibi olmak ba lıca meselesidir.

nsanseverdir, insancıldır. Bunu her yerde elinden geldi i kadar ispat etme e çalı ır. Hatta genç kadınlar verdi i ö ütlerde öyle der:

" nsan bozulmu etten bile faydalanabilir. Bu eti sirkeye yatırın, iyice tuzlayın ve hizmetçiye yedinin."

Küçük burjuva derin ve keskin zekalı bir yaratıktır. 1929 yılında kah Prag'da, kah Paris'te görünür:

" ktisadi e itli in, kültürün yarınki geli mesi üstünde ne gibi bir yankısı olaca ını kesin bir ekilde bilemeyiz. Unutmamalı ki, kültür, ihtiyacın etkisi altında maddi refaha ula mak emeli ile geli mi tir. imdi, maddecilerin ideali olan maddi refaha varırınca, bu emelin kaybolup kaybolmayaca ını bilmek söz konusudur."

Dindardır.

1927 yılında unları yazar:

" İlk günahı dünyaya kadın getirmi tir. eytan, hepimizin anası olan Havva'yı kokmu nefesi ile zehirlemi ve onu çürümenin, ehvetin aleti haline getirmi tir. Kötü ehvet dü künlü ü, cinsi sapıklık insano lunun içine i lemi tir."

Bu parça eski Marksist, bugün azılı papaz olan S. Bulgakof'un Ni anlının Dostu adlı kitabından alınmı tır. Kitap kulamparalık ile i di etme arası bir eyi vaaz etmektedir.

Bir teklerden birinin " ehvet dü künlü ü"nü ve günahın kayna ı olarak kadın hakkındaki bu kara taassup dü ünceleri bana 10 nisan tarihli bir mektup gönderen okuyucunun da ho una gider belki. Bu mektubun sahibi, "kadın" hakkındaki makalem dolayısıyla, bana u soruyu soruyor:

"Dinin ya adınına gerçekten inanıyor musunuz?"

Hayır, inanmıyorum. Emekçi halkı ezen bir silah olarak din hala vardır. Yüz kızartıcı, kötü, insanlık dışı rolünü oynama a devam etmektedir. Bu rolü özellikle katolik dini gayet güzel oynamaktadır; ba nda da Tanrıyı temsil eden "bir tek" adam vardır; bu adam Tanrıya yalvarmış, Alman ve Avusturyalı katoliklerin kökünü kazımakta Fransız ve talyan katoliklerine yardım etmesini istemi tir.

Bizim "bir tek" Sovyetlerden biri son günlerde bana çok öfkeli bir mektup yolladı; mektupta diyor ki :

"Ba ardı ımız ler adlı gereksiz bir dergi çıkarma a kalkı mı sınız. Bu dergide ba ardı ınız hangi i leri anlatacaksınız?"

Sonra da haykırıyor:

"Ziraat traktörleri, memleketi elektri e kavu turma diyorsunuz, ama mujiklerin ayaklarında çarık yok... Toprak sahibi köylülerin devri çoktan geçti!"

Bu ate li sözlerde katıksız küçük burjuvanın siyasi programını gayet do ru ve gayet sadık bir ekilde ifade edilmiş buluyoruz. "Muji in aya ına çarık giydirmek" için, "toprak sahibi köylüye yardım etmek" özgürlü ü tanınmasını ister. Sovyet iktidarı ziraat traktörler ile, memleketi elektri e kavu turma ile, geni devrimci e itim çalı ması ile onun bunu yapmasına engel olmaktadır.

Mektup gönderen okuyucu "eski aydınlar Devrimden uzak duruyorlar" diyor.

Bunların hepsi yalan.

Bu okuyucu bilir ki, "eski aydınlar, Devrimden "uzak durmamı lar", aksine, memleketin eski efendilerini, i çilerin ve köylülerin dü manlarını hem maddi, hem manevi bakımdan desteklemek suretiyle, Devrim aleyhine yürümü ler, yapılan her iyi i i baltalayan insanlar olarak da, bugün Sovyet iktidarına dü man olanlar yararına çalı maktadırlar.

Aydınların en iyileri, en cerbezelileri ve en beceriklileri, memlekette fedakarca çalı maktadırlar.

Aydınlar, bilimin ve tekni in emekçileri olarak, o saçma ve kara cahil ki ilerın egemenli i devrinde elli yılda ba arılamayacak i leri on iki yılda ba armı larıdır.

Bilimin ve tekni in Sovyet Rusya'da elde etti i ba arılarla memleketimiz burjuvazi dünyası kar ısında övünebilir. Burjuvazi bu ba arılardan ürkme e ba ladı. Çünkü, bu ba arılar memleketimizi zenginle tirmekte ve sanayimizi geli tirmektedir. Bunlar ancak yeni rejim zamanında, bilimin ve tekni in oynadıkları rolü iyice anlayıp, ara tırmalara ve tecrübeler, bilim enstitülerine ve bilimsel ara tırma heyetlerine mali yardımda bulunan bugünkü rejim zamanında mümkün olabilirdi.

Gayet iyi bilirim ki, bizim iyi küçük burjuvaci ın di i a rıdı mı, di ini çektirmeyi göze alamazsa, bütün dünya gözüne cehennem gibi görünür, bu zavallı masumun acısını dindirecek hiçbir ey bulunmaz olur.

Hiç bir i e yaramadı ndan ötürü kendisine kötü muamele edilen küçük burjuvayı avutmaya hiç de niyetimiz yok elbette.

Ekim 1917 Devriminden önce, vah i ve verimsiz Da ıstan'da 90 okul bulundu u da lı kabilelerin bu okullar vasıtasıyla Rusla tırılma a çalı ıldı ı, bu okulların 1918'de bu kabileler tarafından bu yüzden yıkıldı ı, bugün bu memlekette 483 okul bulundu u, daha da yenilerinin yapılmasına devam edildi i bu küçük burjuvaya söylense, bu olaylar bu "bir tek, e siz" insanın di a rısını dindirir mi acaba?

Romanoflar zamanındaki ki i saltanatının kilise ile suç ortaklı ı ederek köylülerin bilincinin geli mesini suni bir ekilde durdurdu unu bu küçük burjuva çoktan unutmur. Köylü gençler için modern okullar açıldı inı, yüzbinlerce köylünün ortaokullarda, sanat okullarında, ziraat okullarında, yüksek ö retim kurumlarında ö renim gördüklerini, "evde üniversite" çalı maları oldu unu, bütün bunların sözü edildi ini i itmek bile istemez.

Oysa, "a çı kadın" çocuklarının okula alınmadıkları günler, ki i egemenli inin ideologu ve bu egemenli e ilham veren, okuyup yazma bilmeyi köstekleyecek papaz, köy ve mahalle okullarını örgütleyen Pobyedonotsef'in hayasızca "cahil bir halkı idare etmek kolaydır" dedi i günler daha unutulmadı.

Devrimci bulularla u ra an binlerce i çi do urdu; bu kahramanlar memleketi durmadan zenginle tirmeye devam etmektedir.

Etti i kârlarla ceplerini doldurma a, bunu görme e alı mı olan insan bütün bu olayların de erini anlayıp hiç sevinebilir mi?

Küçük burjuva, "bir tek" ve "e siz" insan olarak, özel mülkiyetin taptı ı put olan köylünün zihniyetini gayet iyi bilir; umdu u ey, hep köylü kitesinin yüzyıllardan beridir demir attı ı yerden bir adım öteye götürmenin mümkün olmayaca ıdır, bunun ba arılamayaca ıdır.

Herkes bilir ki, "e siz"lerin yüzyıllardır süren açgözlülü ü, toprak gasp etmeleri ve zenginlikleri eme i kitlelerin, en çok köylülerin etine kazılmı tır. Köylüler köleliklerinin ve kültürsüzlüklerinin özel mülkiyetten ileri geldi ini, verim kabiliyetini kaybetmi bir topra ı i leyerek kürek mahkumu sefil ya ayı larını devam ettirmek için kendilerini bo u bo una öldürdüklerini anlamakta hâlâ. güçlük çekmektedirler.

Bununla beraber, köylü yava yava ba inı topraktan kaldırmaktadır. ki milyon tirajı olan Köylü Gazetesi'ni her gün muntazam bir ekilde okudu u gibi, daha bir çok gazetenin, sayısız bir çok kitap ve bro ürün de okuyucusudur köylülerimiz. Bu kitaplardan eski geleneklere göre de il, daha modem, daha insanca ya amasını ö renmektedir. Köylü için yayınlanan kitap sayısı muhakkak ki 100 milyona yakla mı tır.

Daha imdiden söylenebilir ki, Sovyetler Birli i köylüsü kadar gazete okuyan hiç bir memleket gösterilemez.

Köylüye bu kadar çok yayın yeti tirmekten elde edilen sonuçlar nelerdir? Köylüler daha okumu , daha bilgili insanlar haline gelmektedirler. Bu göze batan olaya, ancak batmı bir insanın gözü kör umutsuzlu u itiraz edebilir.

Köylüler binlerce toprak teknisyeni, ziraat mühendisleri, uzmanlar, ö retmenler, edebiyatçılar, yeni bir "toprak tuzu" yeti tirmektedirler. Bunlar, küçük burjuvanın yararına olan eyler de il, aksine onu mahvedecek eylerdir.

Büyük Kuzey deniz yolunun, Turksib'in, memleketi elektri e kavu turmanın, sanayile tirmenin, geni gübre yatakları ke fetmenin, Urallar'da ve Kuzey mıntıkasında petrol bulmanın, Türkistan'ı sulamanın, pamuk ekilen alanları geni letmenin, yeni dokuma bitkileri yeti tirmenin, Astuakan mıntıkasında piriç yeti tirilen alanlarda yapılan de erli eylerin, sözün kısası Sovyet iktidarı tarafından giri ilen adeta efsanevi çaptaki bu faaliyetlerin asala a ne gibi bir menfaati olabilir?

Köylü ile i çi milyarlarca rublelik üretim yapmaktadırlar, ama bu paralar "efendiler"ın kasalarına girmeyecek, emekçilerin ceplerine girecek ve memleketi makinalarla donatmakta, fabrikalar kurmakta, karayolları ve demiryolları yapmakta, ula tırma araçlarını ço altmakta, milyonlarca i çi ve köylü çocu unu e itmekte kullanılacaktır.

Tek baına yaayan insanın sözünü edince, "bir tek" ile baı dönen, serseme çevrilen gençleri dü ünüyorum.

Küçük burjuvaların birer asalak olarak devletimizin organlarında neler yaptıklarını anlamak için, doktor olmaya hiç gerek yok. Bunların çalı malarına elveri li olan bir takım ko ullar var.

Küçük burjuvalar tarafından ku atılan i çi ve köylü kitlesi içinde, sahiden bereketli, organca dü manı oldu u küçük burjuva ile hiç bir kimyasal yakınlı ı ve ba ı bulunmayan yeni "bir toprak tuzu" hızla geli mek ve ekillenmekle beraber, bu tuz çok çetin maddi ko ullar içinde, devamlı bir çalı ma, dayanılmaz bir mücadele pahasına geli mektedir.

Bu yeni gücün bir kısmı iç sava ın kanı ve ate i ile bilenmi tir. Sosyalist toplumu kurmak gibi güç ve büyük bir i e giri mi , sınırları yorgun dü mü tü. Dinlenme e olan ihtiyacına hiç bir suretle itiraz edilemez.

Sonra, 1920'de, on-onbe ya ında olan çocuklar gelir. Bunlar, geçmi i, ancak kitaplardan ö rendikleri için, bu geçmi e büyük nefret beslemezler. Küçük burjuvacıkları hor görmezler. Bunlar da güç ko ullar içinde ya ıyorlar ama, içinde ya adıkları bu ko ullar babalarının evvelce ya adıkları ko ullardan iyidir. Bu çocukların istedikleri ve aradıkları eyler çok daha fazla ve çok daha yüksektir. Memleketin iktisadi geli mesi büyük bir hızla devam etmekle beraber, yine de memleket bu gençlerin arzu ettikleri eylerin hepsini kar ılayamaz. Biz bir "yapı yeri üstünde" ya ıyoruz. Küçük burjuvacıklar "iyi bir ya ama" son derece susamı , yorgunluktan bitkin insanlar üstünde ifsat edici, ahlak bozucu bir etki yapıyorlar.

Onun içindir ki, kartal yavrularının, yumurtadan yeni çıkmı civcivler gibi, sık sık cıvılda tıkları ve aslan yavrularının domuz yavruları gibi davrandıkları görülüyor.

17 ya ındaki bir Bay bakın ne airane eyler yazıyor:

"Büyük ve güzel bir ya ama susamı ım. Oysa, ya adı ım ya am öyle cılız, öyle ilgi çekici olmaktan uzak ki. Kasvetli günleri tespih çeker gibi bir bir çekiyorum. Hangi maksatla, nereye gitmek için?"

19 ya ındaki bir Bayın da derdi büsbütün ba ka:

"Ya am benim için yaratılmı , ben ya am için yaratılmamı ım. Dedem ile babam memleketi verecekleri haracı vermi ler. Ö renimimi rahat rahat yapmak, bana toplumsal çalı ma yüklenmemesini istemek hakkımdır."

"Bir tek" adam bu sızlanmaların hepsini duyar, civcivlerle birlikte yarım sesle cıvılda ıp, kendi içinden "güçlerimiz gittikçe artıyor" diye sevinir.

Sızlanan dertli gençlere evvelce verdi im cevaplarda ikayetlerini bana göndermekle ve benden yardım beklemekle yanıldıklarını söyledim. Asalak adayların iniltileri ve hiçkırıkları hiç umurumda de il. Bunların cıvılda malarına acımdan çekinmeyece im. Ben ancak cıvılda malar arasında cahillerin samimi hayretleri sezilen ve iyi sindirilmemi bilgilerin sırttı ı görülen mektuplara cevap veririm.

Gençler, gerçekten "büyük ve güzel bir ya am" ya amak istiyorsanız, yeryüzünün zenginle mesi, insanların pe in hükümlerin, ara tırmaksızın edinilmi bilgilerin ve batıl inançların yüz kızartıcı esirli inden kurtulmaları için, ya amsal pratik de eri olan pek çok çalı ma yapmı , bunları biriktirmi tir. Geçmi te insanlık için yaratılan faydalı eylerin hepsi, i çilerimizin, köylülerimizin, aydınlarımızın kurma a ba ladıkları dünyanın sadece ilk temel ta larından ibarettir.

Bana bo olan kafaları "bir tek" in egemenli i altında dönüp duran delikanlıların anlamak ve kavramak zorunda oldukları ey i te budur.

Bana mektup gönderen gençler dar kafalılı ın a ır havası içinde geli mektedirler. nsanlı ın ya amını, bütün evrende belki de istisna te kil eden bir olguyu, cahillikten gelen bir cesaretle, "tespih gibi çekilen kasvetli günler" olarak de erlendiriyorlar. nsan, ilk önce bu sözlere gülüyor. Eski dünyanın yıkılı ı ortasında, e itlerin devletinin kurulu yıllarında; çok co kun bir hava içinde, tarih tarafından ölüme mahkum edilen insanın bütün yeni olaylara inatla ve vah ice gösterdi i bir direnç içinde, dünya Devriminin ilk günlerini ya adıkları halde, bütün bunların kar ısında kör ve sa ır gibi duran gençler için bu görü ün ne kadar kötü ve zararlı oldu unu sonra sonra anlıyor.

Sevgili gençler!

Sizin iyili iniz için yürekten dilerim ki, ya am size iyi bir ders versin; ya amın sert ve a ır elini, biz insanların aklımızla ve irademizle i ba haline getirdi imiz o büyük ve amansız e iticinin, ya amın elini derinizin üstünde hissedesiniz. Yine yürekten dilerim ki, ikayetlerinizin bo ve faydasız oldu unu anlayasınız ve ikayet etmenin yüz kızartıcı -bu yüz kızartıcı sözü üstünde ısrar ediyorum- bir ey oldu u üstünde ve bu ikayetlerin mektuplarınızda bana sözünü etti iniz "gururlu iç ba ımsızlık" ile ba da madı ı üstünde ciddi olarak ve uzun uzun dü ünesiniz.

Bu "ba ımsızlık" dedi iniz ey de ne demek? "Ba ımsız olmak izlenimleri"ni vücuda getirmek de, frenlemek de beceriksizlikten ba ka bir ey de il ki. Kısacası, bo bir ey.

"Ki inin en yüce hakkı" nı aramak, birey için gerekli olan özgürlü ü aramak, yeryüzünde insanlık var olalı beri havaları titreterek bu hakkı aramak; insanların içinde ya adıkları ve bo uldukları vah i ve evrensel dü manlık havasını bir türlü temizleyememi . aksine, insanı hayvani bencillik, kendini be enme, hırs dedikleri pisliklerin kokularıyla iyice zehirlenmekten ba ka bir eye yaramamı tır.

Ki i durmadan çı lı ı basmaktadır. Çünkü kendisinde bir ikilik bulundu unun farkındadır. Bu çı lılıklarla bu ikili i, kendindeki bu kötü tarafı, hem kendi gözünden, hem de ba kalarının gözünden saklama a çalı maktadır. Kapitalist devletteki sınıf yapısının kendisine a ıladı ı çok pe in hükümler tarafından vücuda getirilmi zararlı eylerin kökünü kazımadıkça, bu ikilikten kendisini kurtaramaz.

Evet, ki i bu hastalıklardan kurtulmadıkça, kıskançlık, hırs ve tamah, hasis ihtiraslar ve her türlü pislikler tarafından kemirilecek, çürütülecek, mahvedilecektir. deal küçük güzel yüzü, platonik bir ekilde güzel dü üncelere do ru dönecek; ama, gerçek ve i renç a zı ise, önce, sözle ve hareketle hem kendini, hem ba kalarını aldatmaktan ibaret alan ya amın pratik eylerine do ru dönmü olacaktır.

Özgürlü e ve iç ahenge giden yolun ya açıkça ya da gizlice inandı ı eylerin hepsini yıkmaktan geçti ini anlamadıkça ki i "yüzyıllarca" i te hep böyle iki yüzlü bir Fanus olarak kalacaktır. renç gerçek kar ısında iki ki ilikli, köle ve kendine u akça hayran kalmasının sebebi budur; güçlerinin ve kabiliyetlerinin geli mesini engelleyen ey budur.

Tarih, ırk, milliyet, sınıf pe in hükümlerinden kurtulmu yeni bir insanın ortaya çıkmasını istiyor.

Bu insanın ortaya çıkması mümkün mü?

Zaman bu insanı vücuda getirmek yolundadır. Bütün çabalarımızı, bütün ömrünüzü, hayal edilen bu insanın yaratılmasında harcaayıp kullanınız, böyle bir insan olursunuz.

A K, ÖLÜM...

Bana mektup gönderen bazı okuyucular a k ve ölüm teması üstünde felsefe yapıyorlar. Bunları en çok a ırtan ey "her canlı varlı ın yolu üstünde kar ıla tı ı" ölümdür.

Aklı ba ında yirmiye yakın insan tamdım ki, ölüm üstüne derin dü üncelere dalmanın kendilerini daha da zeki hale getirdi i dü üncesindeydiler. Bu insanlar bende de türlü türlü dü ünceler uyandırdılar; ama, açıkça söyleyeyim ki, bu filozofların koyu karanlıkları mum ı ı ile aydınlatma a çalı mak için bo u bo una harcadıkları zamana pek acıdım.

Bana. öyle geliyor ki, bu yöndeki "kuramsal dü üncelere giri mek ihtirası", "tanıma, ö renme melekesi"ni körle tirir, bizim "kuramsal dü ünen" adamımızı bir çıkmaza sürükler; genç filozof da kendince hiç beklenmedik u sonuca varır: "Yazımı bitirdim; bana öyle geliyor ki, bu komünist gençlik örgütün üyesi, marksist olan benim tarafımdan de il, bilmem hangi eytan tarafından yazılmış tır."

Ben u dü üncedeyim: insan "soyut bir ekilde" felsefe yapmamalı, etrafına bakarak, etrafındakileri gözleyerek bunu yapmalı; kitaplara bakarak de il, do rudan do ruya tecrübeden do mu olaylara bakarak yapmalı, bunun için gerçek tarafından sunulan bol malzemeleri kullanmalı. Bundan ba ka, unu bilmeli ve hatırlamalı ki, bu gerçek, tarihin kendisi için tespit ve tayin etti i a amaları bitirmi ve "yüzyılımızın büyük eseri"nin geli mesini çok daha güçlendirmek için "felsefe" alanında çok ey biriktirilmiş tir.

Bu gençler topraktan do dukları için, elli yılda yine toprak haline geleceklerini mektuplarında yazdıkları gibi, "karanlıklar içine ve evrenin so uk derinliklerine" gömüleceklerini ya da "herhangi bir yere" yollanacaklarını dü ünme e kalkarlarsa, bu insanlar, daha imdiden ya amdan uzakla mı lardır, anlamına gelir bu. Ya am kıskanç oldu undan, aylaklara hiç yüz vermedi inden, bu gençleri metafizi in karanlık dehlizlerine iddetle iterse, bunlar ya ama kızmasınlar. nsano lunun kötülüklerinin eseri alan dı görünü ündeki çirkinliklerine ra men, ya am biyoloji bakımından sıhhatlidir, nabızı iyi atan, güçlü, cesur, kendisini bereketli kılacak insanlar ister, beri yandan da mastürbatörleri ve müraileri amansızca siler süpürür.

Bana öyle geliyor ki, "insan ile evren arasındaki ili kileri de erlendiren bütün felsefe sistemleri"nin en iyisi ve en do rusu henüz var olmayan ama, kurulmak üzere olandır. Kurulmakta olan bu sistemin ne olaca ını bilmiyorum. Zaten, bunu bulmak da benim i im de ildir. "A k"ın sözünü etme e kalkı acak de ilim. Bununla beraber unu söyleyeyim ki, bana kalırsa cinsi münasebetler alanında gençler, i i basitle tirme e kalkı mı lardır ama, i i basitle tirenler ileride bunu çok pahalı ödeyeceklerdir. Bu kaba ve yüz kızartıcı basitle tirmeyi cezalandırma zamanının mümkün oldu u kadar çabuk gelmesini yürekten dilerim.

Burada köpeklerin öyle bir sözünü edip geçeyim. Köpeklerin insana kar ı besledikleri dostluk duygularını benimsemek çok faydalıdır, ama, insanlar, geri kalan eylerde, dört ayaklı dostlarını taklit etmemelidirler.

Dünyadaki bütün olgular gibi, ölüm de bir inceleme konusudur. Bilim, ölümü gün geçtikçe daha dikkatli ve daha yorulmak bilmez bir ekilde incelemektedir. ncelemek, egemen hale gelmek demektir.

Ölüm, ya ama büyük iyilikler yapar. Yıpranmış olan, zamanını doldurmuş olan, yeryüzünde bo u bo una kalabalık eden her eyi mahveder, yok eder. Buna itiraz

edilecek. Denecek ki, ölümün gücü ölüm henüz geli memi olan çocukları esirgemez. Ölüm ço u zaman bütün enerjilerini harcamamı , kullanmamı delikanlıları öldürür. Çok kabiliyetli, toplumsal bakımdan de erli bir çok kimseler genç ya ta öldükleri halde, bir takım kaba kimseler, budalalar uzun bir ömür sürmektedirler. Papa anlar yüz yıldan fazla ya arlar, bunlar sık sık görülen eylerdir. Buların hepsi do ru. Ama, bu üzücü olay hiç bir zaman "ölümün kör, ilkel, yenilmez gücü" ile izah edilemez, olsa olsa kötü ve yüz kızartıcı bir takım toplumsal ve iktisadi ko ullarla açıklanabilir. Toplumsal bakımdan de erli insanların vakitsiz ölmeleri, ba ka bir patron tarafından kullanılmasından korkup, daha çabuk "faydalanılacak" bir emek gücü ile bakılan insana kar ı aç gözlü "patron"un takındı ı tavırdan do mu vücutça fazla çalı madan ileri gelmektedir. Biliyoruz ki, yüzbinlerce i çi ve emekçi, emek güçlerinin son derece insafsızca sömürülmeleri yüzünden yıpranıyor ve vakitsiz ölüyorlar.

nsanlar koleradan, tifüsten, sıtmadan, veremden, vebadan vb. ölüyorlar. Oysa, "uygar devletler" de bu, hastalıkları do uran mikropların bulunması hiç de zorunlu de ildir. Son derece güzel ehirlere etrafında çamur ve pislik içinde yüzen dı mahallelerin bulunması, insanların buralardaki evlere pislik çukuruna tıklır gibi tıkiılmaları hiç de zorunlu de ildir. Lüks oteller, toplumsal bakımdan iyi ve bakımlı hastaneler kadar gerekli de ildir. Bu basit gerçekleri durmadan tekrarlamak çok sıkıcı bir ey, ama, fazla bilgisi olmayan kimselerin çıkarını göz önünde tutarak, bu basit gerçekleri tekrarlamak art.

Kapitalistlerin "uygar" iktidarına taraftar olanlar ve bu iktidarı savunanlar u kanıdadırlar: Kıçlarını bit ısırmı sa, bundan ne bit, ne de kıç sorumludur, biricik sorumlu "do a kanunu"dur. Hayır, bundan sorumlu olan, kalın kafalının rahat oturma a alı mı olan kıçıdır.

Oysa, Sovyetler Birli inde çocuk e itiminin ve analı ı korumanın toplumsal ko ulları iyiyeye do ru götürülme e ba lanmı ve çocuklarda ölüm oranı derhal azalmı tır ve gittikçe daha da azalmaktadır. çilerin sa lı ı ise, izin sistemi, "dinlenme evleri" vb. sayesinde güçlenmektedir.

Biliyoruz ki, tüfek, top, tank, uçak, patlayıcı maddeler, bo ucu gazlar ve insanları kitle halinde öldürmekte kullanılacak türlü eyler üretmek için "uygar devletler" bol bol hesapsız para harcarlar. nsan öldürme gittikçe daha pahalıya oturmakta, ya i çiler tarafından çıkarılan, ya da insanlardan vergi olarak alınan binlerce ton altını yutmakta ve bu insanlar, verdikleri bu paraların kar ılı ı olarak, kur una dizilmekte, patlayıcı maddelerle parçalanmakta, zehirli gazlarla bo ulmakta, denizlerin dibini boylamaktadırlar.

Top, mitralyöz, dinamit, bo ucu iperit gazı ve insanları kitle halinde öldürecek daha ba ka eyler yapan silah fabrikatörleri yarının ulusların bo azla masına büyük bir hararetle, ama, söyleme e gerek yok, vaktiyle Do unun zenginliklerini ya ma etmek dü üncesiyle, Kudüs'ü zaptetme e, " sa'nın mezarını kurtarma a" hazırlanan orta ça Avrupa'sı baronlarından çok daha dü üne dü üne ve daha metotlu bir ekilde hazırlanmaktadırlar. Arada u fark var: "Korkusuz ve kusursuz modern övallyelerimiz"in gözünde Kudüs, ehirlerde bankaların toplandı ı caddeler, " sa'nın mezarı" ise, para kasalarıdır...

Ölümün kötü olu u, ya amda bir eser yaratmak için bütün güçlerini henüz tam olarak kullanamamı olan kimseleri öldürmesinden gelmez. nsanlar birbirlerine kar ı daha saygılı ve dikkatli davranırlarsa, ellerindeki imkanları sa lı ın korunmasında, vücut bakımında doktor, ilgisinde, hastalıkların sebeplerini incelemekte daha cömertçe kullanma a ba larlarsa, ölümün bu alandaki gücünü ve etkisini sınırlayabilirler. Bilim, çiçek hastalı nı, kolerayı, ku palazını, vebayı, salgın hastalıkları, yüzbinlerce insanı vakitsiz öldüren bütün bu hastalıkları yenmi tir. Doktorlar gittikçe daha tecrübeli olarak ölüme kar ı ba arı ile mücadele etmektedirler.

Ölümün kötü olu u, insanların yüre ine saldı ı korkunun etkisi ile bazı kimselerin en de erli güçlerini "ölümün sırrını" bulaca ız diye, "soyut" felsefi ara tırmalarla bo u bo una harcamalarından gelir. Ama, felsefe lapayı bile bulmamı oysa, ölüme kar ı giri ilen mücadelede lapa ile kene otu ya ı Schopenhauer'in ya da E. Hartmann'ın felsefesinden daha faydalı olmu tur.

Ölümün kötü olu u, insanların yüre ine saldı ı korkunun hafızalarda bir takım tanrılar, bir "ahiret" yaratma a, cennet ve cehennem gibi uydurmalara sürüklenmesinden gelir. Bizim gibi maden mühendisi, madenci, demirci "ölmümler" öteden beri yeraltı tanrısı Vulcanus'tan daha hünerliyizdir. Elektrik teknisyenlerimiz de ya am için, im ek ve gök gürültüsünün eski hükümdarı Jupiter'den daha faydalı ve daha güçlüdürler.

"Ahiret", ilkel insanın heyecanlarından farklı olmayan heyecanlarımızın karanlık alanında bulunur. Çünkü ölüm korkusu hem bu heyecanlar, hem de "nevin muhafazası içgüdü" gizli eylemi üstünde hüküm sürer. Zaten, bu içgüdü'nün dü ünülmeden olan eylemini de ölüm korkusu do urur. u halde, "ahiret" gerçekten var olsaydı, önce sistemimizdeki gezegenler arası ili kileri kurduktan sonra, sonra da dünyalar arasında ili ki kurduktan sonra, bu "ahiret" denilen eyi evrenin herhangi bir yerinde ke fedecektir. Ama, bu, acele olan bir ey de ildir. Biz, her eyden önce, yeryüzündeki ya amımızı iyice düzene sokma a bakalım.

nsanların yeryüzünde çektikleri cehennem azaplarını ba ka bir yerde rahat etmek bo hülyasıyla telafi etmek için rahiplerin ve "Kilise babalan"nın cenneti budalaca uydurduklarını tekrar tekrar söyleme e gerek var mı? Bundan ba ka, böylelikle, göklerdeki bir cennet mutlulu u dü ü, zenginlerin yeryüzünde sürdükları ya amın çekici ve göz alıcı parlaklı ını yoksulların gözünde biraz karartacak, hatta söndürecektir.

Ölümün yüreklere saldı ı korku, dinlerin yaratılmasına sebep oldu undan dolayı kötüdür, zararlıdır. Ikel insanların bilinçli ya amının ba langıcında, bir din yaratmak, do a olgularını bir düzene sokmak denemesi oldu u için, bu olguları insana benzeyen tanrılar eklinde canlandırdı ı için, aslında, korkutucu hiç bir eyi kapsamayan bu halk yaratmasının belli bir toplumsal faydası da vardı. Dü üncenin, fantazinin, geli mesine yardım ediyordu ve "sanat" yaratması olarak bugüne kadar hâlâ de erini kaybetmedi.

Rahipler ve kilise adamları, sanat olarak, din yaratmasına son verdiler, halkın dini görü lerinden anlamsız ve korkutucu bir takım ahlak sistemleri çıkardılar. Bu suretle, dü üncenin, dünyayı tanımanın ve ö renmenin, fantezinin, dü üncenin geli mesini uzun zaman sekteye u rattılar.

Dünyayı eytanlarla dolduran hıristiyanlı ın-ki insan tarafından yaratılan insana benzer tanrıları eytan kılı ında gösterdi- uyarlı ın ilerlemesi üstünde çok kötü etkisi oldu. eytanların gücünden korkup, insanlara dünyadan yüz döndürmeyi vaaz eden, insanlara en koyu batıl inançları a ılayan on binlerce cahil ke i i, papazı do uran hıristiyanlıktır. Kilisenin tutucu sofulu una ve korkunç zulmüne dü üncelerine isyan edenler ise, bu ke i ler tarafından eytan çarpanı, dinden ve do ru yoldan sapanı sihirbaz, büyücü bir takım insanlar sayıldı, meydanlarda diri diri yakıldı. "Kutsal Engizisyonu" bulan sadece hıristiyanlıktı. Bu zulüm ve i kence kurumunun e ine hiçbir dinde raslanmaz. Engizisyon yedi yüz yıl içinde yüzbinlerce insanı "dinden ve do ru yoldan sapmı " ve "sihirbaz" diye ate te yakmı , yüzbinlerce insanı da buna yakın cezalara çarptırılmı tır. Hıristiyanlı ın bunca övülen "insanlı ina" ra men, Engizisyon, ancak Napoleon Bonaparte tarafından 1800'de talya'da, 1808'de spanya'da kaldırıldı, sonradan tekrar getirilme e çalı ıldı. Hristiyan kilisesinin bilime kar ı giri ti i tutucu ve amansız mücadele Avrupa tarihinin en utanç verici olaydır. Ama bu olay bugüne kadar ciddi bir ekilde incelenip aydınlatılmamı tır. Kilisenin

kültürlü insanları manevi ve ahlaki bakımdan serseme çevirmesini u olay gayet güzel anlatır: Birinci Payla ım Sava ındaki emperyalist insan kıyımı sırasında Alman hıristiyanlar: "Tanrım, ngiltere'yi cezalandırın!" diye dua etmi ler, ngilizler, Fransızlar, Ruslar insan öldürmek suçunu i lemekte kendilerine yardım etmesi için Sevgi tanrılarına, aynı duada bulunmu lardı.

Bana mektup gönderen okuyucularımın dinin "zorunlu u", "de eri" hakkındaki, bugünkü ahlakın temeli olan din hakkındaki, en son "avunma kayna ı olan din" hakkındaki sorularına yeteri kadar aydın bir ekilde kar ılık verdi imi sanıyorum. "Avunma"ya gelince, fikrimce, insanı en iyi avutan ey, makul çalı masıdır.

Demek oluyor ki, genellikle, dünyamızda her ey gayet basittir. Bütün meseleler ve sırlar insanın iradesiyle ve aklının gücüyle, yine insanın çalı masında ve yaratıcı eserinde hal eklini bulmaktadır.

Uta nç verici gerçe i haklı göstermek ve insanları bu gerçeikle ba da tırmak isteyerek, her eyi arap saçına döndüren ve karartan, kendini zeki bilenlerin "hilekar felsefesi"dir.

Dünyada insan aklı dı ında hiç bir makul güç bulunmadı ını, yeryüzünün ve evren hakkındaki bütün görü ümüzün ancak aklımızda bir düzene konuldu unu, bugün de konulmakta oldu unu artık anlamamızın zamanı gelmi tir. Aklın eylemi dı ında, buzulların hareketi, fırtınalar, depremler, kuraklık, a ılmaz bataklıklar, balta girmemi sık ormanlar, hiç bir ey vermeyen çöller, vah i hayvanlar, yılanlar, parazitler vardır. nsanın dı ında, yalnız karma ıklık ve yıldızlar karma asının doldurdu u uçsuz bucaksız uzay vardır, insan bu karma ıklı ı, dü üncesiyle her eyi bilmek ve ö renmek içgüdüğü ile sa lam bir düzen getirmi tir ve getirmektedir: Tıpkı, bataklıkları kurutarak, çöllerini sulayarak, da lar arasından yollar açarak, vah i hayvanların ve parazitlerin kökünü kurutarak ve iyi bir mülk sahibi olarak dünyaya bir "çeki düzen vererek" yeryüzünü bir düzene soktu u gibi.

nsano lunun zulmeden, zülüm gören ya da arabuluculuk eden gibi üç tutumunu tayin eden toplumsal ko ulların ortadan kaldırılması gereklidir.

Do anın ve devletin sınıf yapısının u ya da bu ekilde çıkardı ı maddi engeller, ya da, örne in kilise gibi ideolojik baskıların u ya da bu ekilde çıkardı ı engeller ortadan kaldırılmalıdır. nsandaki güçlerin, kabiliyetlerin özgür geli mesini, kültürün geli mesini engelleyen her ey kaldırılmalıdır.

Ki isel faaliyetin bilimin, tekni in ve sanatın türlü alanlarında parlak sonuçlar verdi i, hâlâ da vermekte oldu u, bu faaliyet egemen sınıfın "gelenekleri" ile, zevkleri ile menfaatleri ile tamamiyle ba da ınca parlak sonuçlar verdi i, hâlâ da vermekte oldu u inkar edilemez.

Ama, bir kimse dü ünceye, "gelene e", evrensel baya ılı a, menfaatlere, alı kanlıklara aykırı hareket etti i takdirde, bu menfaatler, bu alı kanlıklar, vb. arasında yeri olamaz. Bu insan ya zindana atılır, ya da diri diri ate te yakılır. Sokrat ile Galile'nin ba ına gelenler, ya ayı ın ve dü üncenin sa lam temellerini sarsma a çalı an onbinlerce, yüzbinlerce insanın da ba ına gelmi tir. U aklık etmeyen, bundan ötürü de istenmeyen insanlara böyle i kence etmekle, evrensel baya ılık, kendini savunmak ve yeryüzündeki egemenli ini güçlendirmek için kendisine mutlaka gerek olan o ikiyüzlülü ün ne kadar derin oldu unu bütün çıplaklı ı ile göstermi tir.

Biliyoruz ki, küçük burjuva bütün dü ünceleri ve bütün duyguları ile tamamiyle bireycidir. Küçük burjuvanın ba ka türlü olmak elinden gelmez. Çünkü, küçük burjuvanın bireycili i burjuva toplumunun asıl temelini olu turan "kutsal özel mülkiyet kurumu"na dayanır. Her küçük burjuva felsefesinin hedefi, insanları, "özgürlük, e itlik ve karde lik" yoluna, "sınıflar arasındaki asude i birli i" yoluna götürebilecek biricik temel olarak bu "kutsal özel mülkiyet kurumu"nu güçlendirmek ve haklı göstermektir.

Karl Marx'ın ö retisi bu felsefenin yalancı niteli ini gösterdi i gibi, 1914-1918 Birinci Paylaşım Savaşı, küçük burjuva etkileri ile güçle zehirlenmiş olan Avrupa içi sınıfının örgütündeki yetersizlik yüzünden kurulmasına sebep oldu u faşizm gibi olaylar da bunun böyle oldu unu göstermiştir.

Küçük-burjuva bireyciliğinin ilişkilerdeki tutumu, bu bireyciliğin ikiyüzlülüğü ve sahtekarlığını tamamiyle ortaya koymuştur. Küçük-burjuvada öncesi, genellikle, kişisel güçlerin ve yeteneklerin normal gelişmesini destekler ve bozar. Burjuva devletinde, kişilerin gelişmesi karmaşık bir ulusal çıkarlar ve sınıf çıkarları baskı sistemi ile, bir dini, felsefi, hukuki düzenler sistemi ile sınırlanmıştır. Bu sistemin hedefi, insandaki "toplumsal hayvan"a has özellikleri geliştirmektir. Ama vardı ki sonuç tersinedir. Gerçekte insanların çoğu bir azınlıkla boyun eğen kuzu gibi hayvanlar haline gelir ve bu azınlığın çoğunluğu ezmesini kolaylaştırır.

Güçlerin faaliyeti, en başta açgözlü bir sermaye birikiminde, yani resmi bir yamada, sonra topluma karşı işlenmiş ve yasalar tarafından kovulan suçlarda, yani küçük çaplı hırsızlıkta, haydutlukta, katillikte, en son cinsel taahhütlüklerde kendini gösterir. Enerji başta uygulama alanı bulamazsa, başta bir faaliyet alanı tarafından kullanılmazsa, enerjiye geniş bir uygulama alanı sağlar.

Karmaşık bir sınıf baskısı sisteminin az bir zorlaması, insanların duyguları, "bilinçaltı"ları üstündeki etkisi bunlarda anlayışsızlık ve yamada korku doğurur, bunları bütün tanrıları ve dinleri yaratan ilkel atamız gibi düzenlemeye zorlar. İnsan dünyasında ve insana düzenli man "objektif güç" bulunduğunu ve bu güçleri yenemeyeceğini düzenlemeye zorlar. Olaylar yamada boyun eğmiş insanı pasif hale getirir.

Yamada çelişkilerine sınırlanan, öfkelenen kimselerdeki heyecanlar ise, bilincin gelişmesini durdurur, karartır. Ama bu kimsenin "bilincin varlığı çoktan geçtiğini" düzenlemelerine engel olmaz. Böyle bir ruh hali insan ile gerçek arasındaki ayrılığı daha da derinleştirir, insanı anarist haline getirir, ona anlamsız kötü şeyleri söyler:

"Onbeş yıldan beri yamada benimle kedi fare ile oynar gibi oynuyor. İmdi bütün ö retim yapanlardan nefret ediyorum. Ben onlardan daha zekiyim. Kendimi hiç düzenlemeden, bunları cephede elde silah savunduğuma acıyorum."

"Kendisi u runda" girişimi kısır mücadelede daha imdiden vahşi hale gelmiş bir insanın çirkinliği bu.

Kapitalist rejim, insanları, zulmedenler-zulüm görenler, uzla tırılması mümkün olmayana uzla tıranlar diye bölümlere ayırır. Kaldı ki, ispat edilen bu itiraz edilmez şeyi anımsatmaya bile gerek yok. Yine de, anımsatmak ister. Çünkü, yamada çabucak rahat bir mevki sahibi olmak isteyen bir çok genç bu acelenin kendilerini geçmişi doğru sürüklediğini belki de anlamıyorlar. Yine anlamıyorlar ki, sürükledikleri geçmişi kanlı bir cambazhane sahnesidir, kapitalist gerçek bu kanlı meydanda bütün revasızlığı ile gemi iyice aziya almıştır, hümanistler ve arabulucular, uzla tıranlar bu kanlı meydanda insanın içini titreten birer soytarı rolü oynarlar.